

KOMMENTTEJA PASTORI HARRI HUOVISEN ARTIKKELIIN LÄHETYSHIIPPAKUNNAN VUOSIKIRJASSA 2018

Kunnioitettu ja minulle rakas työtoveri pastori **Harri Huovinen** piti Lähetysshiippakunnan seminaarissa esitelmän aiheesta ”*Korvin kuultuna ja vedessä vastaanotettuna – Luterilaisten tunnustajien käsitys sanan ja kasteen funktiosta uudestisyntymisessä.*” Huovisen esitelmä julkaistiin Lähetysshiippakunnan Vuosikirjassa 2018 (s. 19–44).

Kyseisen vuosikirjan ilmestymisestä lähtien Huovisen artikkeli on askarruttanut minua. Samalla olen pohtinut sitä, voinko julkisesti opponoida ystäväni artikkelia. Nyt kuitenkin teen niin.

Tasapuolisuuden vuoksi kerron niille, joilla ei ole kyseistä Lähetysshiippakunnan vuosikirjaa, että voitte tutustua mainittuun pastori Huovisen artikkeliin netin välityksellä. Kirjoita googleen osoite: <https://www.lhpk.fi/kauppa/vuosikirjat/vuosikirja-2018/> – Napsauta avautuvan sivun alalaidassa punaisella olevaa tekstiä ”Lataa PDF”, ja Vuosikirja 2018 on edessäsi.

Aluksi on ilo todeta, että valtaosa artikkelista (luvut 1–4) on mielestäni erinomaista luettavaa. Artikkelin viimeiseen eli viidenteen lukuun, jonka otsikkona on ”Uudestisyntyminen ilman mainintaa kasteesta” teen seuraavat pari huomautusta:

Ensiksikin Huovinen lainaa artikkelissaan (s. 41) Tunnustuskirjoista Lutherin lausumaa Schmalkaldenin opinkohtien kolmannen osan rippiä käsittelevästä luvusta 8 Tunnustuskirjojen vuoden 1990 käännöksen mukaan, jossa sanotaan: ”Myös ne, jotka ovat *uskossa ennen kastetta* – – saavat uskon ulkonaisen, edeltävän sanan välityksellä” (kursivointi MV).

Kommenttini: Saksankielinen alkuteksti ei puhu ”*uskossa olemisesta* ennen kastetta – – edeltävän sanan välityksellä”, vaan ”*uskomisesta* ennen kastetta – – edeltävän sanan välityksellä” (kursivointi MV). Toisin sanoen Luther puhuu tässä sanan kautta Pyhän Hengen synnyttämästä uskosta kasteessa annettavaan pelastukseen. ”Uskossa” oleminen sen sijaan tarkoittaa sitä uskoa, joka on vasta kasteen lahja. Tämä käy ilmi myös tekstistä, jolla Luther jatkaa: ”Aivan samoin on täysikäisten täytynyt ensin kuulla, että ’se joka uskoo ja kastetaan, pelastuu’, vaikka he alkuun jäisivätkin epäuskoon ja vasta vuosikymmenen kulutta saisivat Hengen ja kasteen.” (Tk 276, 7.)¹

¹ Valitettavasti Huovisen lainaamassa Tunnustuskirjojen vuoden 1990 suomenkielisessä laitoksessa saksan kielen verbi *glauben*, ”uskoa”, on käännetty epätarkasti ”uskossa olemiseksi” (Tk 276, 7), samoin on epätarkka myös kyseisen käännöksen pohjalta tehty suomalaisten Tunnustuskirjojen lopussa oleva asiahakemiston teksti (Tk 618 vasen palsta). Sen sijaan Tunnustuskirjojen v. 1948 käännös kääntää oikein: ”Nekin, näet, jotka *uskovat* [kursivointi MV] ennen kastetta tai kastettaessa, uskovat ulkonaisen, edeltävän sanan välityksellä. Täysikäisten esimerkiksi, jotka ovat ehtineet ymmärrykseen, on täytynyt ennen kuulla, että se, joka uskoo ja kastetaan, on autuas, vaikka he, epäuskon tilassa oltuaan, kymmenen vuotta myöhemmin saavat Hengen ja kasteen.” (Tk 265, 7.)

Verbin ”uskoa” ja substantiivisen ilmaisun olla ”uskossa” tai tulla ”uskoon” välillä on teologinen ero. Kyseisessä Tunnustuskirjojen kohdassa uskoa-verbin preesensmuoto tarkoittaa sitä uskoa, jonka Pyhä Henki herättää eli siittää Jumalan sanalla ennen kastetta. Tämä usko on tarttumista Jumalan sanan lupaukseen Kristuksesta ja pelastuksesta kasteessa. Sen sijaan ”uskoon tulemisessa” ja ”uskossa olemisessä” on kyse ”Jumalan Pojan uskosta”, joka on seurausta siitä, että kasteessa tapahtuvassa uudestisyntymisessä Pyhä Henki ja Kristus hänen kanssaan on tullut ihmiseen asumaan.

Toiseksi, Huovinen sanoo, että ”siinä missä kuullun sanan myötä lahjoitettava Pyhä Henki vaikuttaa ihmisessä uskon – – ” (s. 42).

Kommenttini: Tässä tulee esiin aivan ratkaiseva ongelma, teologinen virhe. Missä Raamattu (tai Tunnustuskirjat) lupaa lahjoittaa Pyhän Hengen (kuullun) sanan kautta? Esimerkiksi helluntaina Pietari sanoi niille, jotka olivat hänen sanansa kautta saaneet ”piston sydämeensä”: ”*Tehkää parannus [kääntykää] ja ottakoon kukin teistä kasteen Jeesuksen Kristuksen nimeen syntienne anteeksisaamiseksi, niin te saatte Pyhän Hengen lahjan.* Raamatun mukaan Pyhä Henki on kasteen lahja. (Samaritan herätys, Apt 8, ja Corneliuksen perhekunnan kääntymys, Apt 10, ovat pelastushistorian ainutkertaisia poikkeustapauksia, joten ne eivät sovi perusteluksi Pyhän Hengen saamisesta pelkän sanan kautta. Ks. niistä alaviite nro 2.)

Seuraavaksi kommentoin Huovisen artikkelin Loppukatsaus-lukua (Vuosikirjan sivut 43–44). Huovinen aloittaa Loppukatsauksen: ”Tämän kirjoituksen tarkoituksena oli tarkastella luterilaisten tunnustuskirjojen opetusta Jumalan sanan ja kasteen osuudesta sekä keskinäisestä suhteesta ihmisen uudestisyntymisessä.” Sitten Huovinen toteaa tutkistelunsa tuloksena seuraavaa:

Ensiksi, ”että – – Jumala itse sitoo Pyhän Henkensä pelastavan työn ulkoisiin välineisiin”. – Hyvä!

Toiseksi, ”että kaste on pelastuksen väline. – – Kasteen välityksellä Jumala vaikuttaa voiton perkeleestä ja kuolemasta, syntien anteeksiantamuksen, uskon ja Jumalan tuntemisen, antaa Kristuksen ja Pyhän Hengen, lahjoittaa vanhurskauden, uudesti synnyttää, pelastaa ihmisen sekä liittää hänet Jumalan lasten joukkoon, Kristuksen Kirkon jäseniksi. Koska Jumala kasteen välityksellä lahjoittaa kaiken tämän, on kaste välttämätön pelastukseen.” – Hyvä!

Kolmanneksi, ”että tunnustajien ajattelussa kaste on kristitylle pelastusvarmuuden sinetti.”

Kommenttini: Raamatun mukaan Pyhä Henki on annettu uskoville pelastuksen ”sinetiksi lunastuksen päivään saakka” (Ef 4:30). Tästä sinetistä Herra tuntee omansa. Uskoville itselleen Pyhä Henki on ”perinnön vakuutena, hänen omaisuutensa lunastamiseksi” (Ef 1:13,14). Näin ollen kasteesta voitaneen puhua pelastuksen tai pelastusvarmuuden sinettinä vain johdetussa merkityksessä.

Neljänneksi, sakramentti voi toimia ”paitsi uskon herättämisen myös sen vahvistamisen välineenä.”

Kommenttini: Uskoa ajatellen kaste on uskon antamisen ja lahjoittamisen väline, ei vain uskon herättämisen tai vahvistamisen väline, kuten Huovinen sanoo, sillä kasteessa Pyhä Henki ja Kristus hänessä tulee asumaan ihmisen sisimpään. Sen tähden Raamattu kutsuukin uudestisyntyneen ihmisen uskoa ”Jumalan Pojan uskoksi” (Gl 2:20) ja ”Jeesuksen uskoksi” (Ilm 14:12).

Viidenneksi, Huovinen toteaa, että Tunnustuskirjoissa on katkelmia, ”joissa puhutaan uudestisyntymisestä uskon kautta, mutta joissa ei mainita kastetta tämän tapahtuman välikappaleena”. Ainakin ”osassa näitä kohtia kirjoittajien tavoitteena ei ole linjata kasteen tarpeellisuutta tai tarpeettomuutta pelastuksen välineenä, vaan että pääasiallinen painotus on toisaalla”.

Kommenttini: Olen Huovisen kanssa samaa mieltä. – Kommenttini ei sisällä mitään kritiikkiä Huovisen tekstiin, kun lisäksi, että Johanneksen kirjeissä puhutaan myös useita kertoja uudestisyntymisestä mainitsematta kumpaakaan, enempiä kastetta kuin sanakaan. Tällaisia kohtia ovat ainakin 1 Jh 2:29; 3:9; 4:7; 5:1; 5:4; 5:18a. Kaikissa näissä ja muissakin Uuden testamentin

kohdissa, joissa verbi ”syntyä uudesti” on *perfektissä*, viitataan kyseisten henkilöiden *uudestisyntymiseen kasteessa (sanan kautta)*, vaikka kastetta ei mainittaisikaan, *perfektin* kertoessa samalla, että kastetut elävät edelleen *uudestisyntyneinä ja uskovina*.²

Loppukatsauksensa päätteeksi Huovinen kirjoittaa seuraavasti: 1) ”[L]uterilaisen tunnustuksen mukaan ihmisen uudestisyntymisen saa aikaan Pyhä Henki, joka sitoutuu Jumalan sanaan niin sen saarnatussa ja kuullussa kuin kasteveteen liittyneessä muodossakin.” 2) ”*Suullisen sanan välityksellä lahjoitettava Pyhä Henki vaikuttaa uskon sanan kuulijan sielussa.*” 3) ”*Veteen liittyneen sanan [kasteen] välityksellä lahjoitettava Pyhä Henki vaikuttaa hänessä saman pelastavan uskon, antaapa vielä hänen ruumiilleenkin pelastuksen tavalla, jonka hän voi nähdä ja tuntea, ja josta muukin seurakunta tuntee hänet Jumalan omaksi ja Kristuksen Kirkon jäseneksi.*” 4) ”Tällä tavalla *sekä sanan saarna että kasteen sakramentti* ovat yhden ja saman uudestisyntymisen välikappaleita koko ihmisen autuudeksi.” (Kursivoinnit MV.)

Kommenttini kohtaan 1: Kyllä, Raamatun ja Tunnustuskirjojen mukaan ihmisen uudestisyntymisen saa aikaan Pyhä Henki, mutta Raamatun ja Tunnustuskirjojen mukaan Pyhä Henki uudesti synnyttää sanan kautta kasteessa, ei sen ulkopuolella eikä ilman kastetta. Kaste (sana ja vesi yhdessä) on Raamatun mukaan ainut uudestisyntymisen väline (paikka). (Jh 3:5; Apt 2:38; 1 Pt 3:21; Tt 3:5.)

Kommenttini kohtaan 2: (Suullisen) sanan välityksellä ei Raamatun mukaan lahjoiteta Pyhää Henkeä, vaan (suullisen) sanan kautta Pyhä Henki kehottaa ihmisiä tekemään parannuksen / muuttamaan mielensä ja menemään kasteelle, jotta he saisivat (kasteessa) syntinsä anteeksi ja Pyhän Hengen lahjan eli uudestisyntyisivät. Ne, jotka ottavat sanaan vastaan / uskovat sen todistuksen ja tulevat kastetuiksi, saavat (kasteessa) kaiken sen, mitä sana lupaa: syntinsä anteeksi, Pyhän Hengen lahjan ja hänessä elävän uskon (”Jumalan Pojan uskon” / ”Jeesuksen uskon”, joka todistaa heissä, että he ovat Jumalan lapsia.)

Raamattu ja Tunnustuskirjojen kasteluvut osoittavat, että pelkkä sanan kuuleminen ja sen uskominen ei tuo vielä syntien anteeksisaamista, Pyhän Hengen lahjaa ja pelastusta. Pelastuksen saaminen edellytti helluntaina iästä riippumatta kaikilta kastetta, ja niin se edellyttää tänäänkin. Sana lupaa antaa synnit anteeksi ja Pyhän Hengen lahjan kasteessa, ei ennen eikä ilman kastetta.³

Kommenttini kohtaan 3: Huovisen mukaan veteen liittynyt sana kasteessa vaikuttaa uudelleen saman pelastavan uskon, jonka pelkkä sana oli jo vaikuttanut (ilman vettä), kuitenkin sillä erotuksella, että nyt veteen liittyessään sana antaa pelastuksen myös hänen ruumiilleen. Tässä joudun kysymään *ensiksikin*: Mikä on sellainen sanan kautta ennen kastetta saatu pelastus, joka ei koskisi koko ihmistä, myös ruumista? *Toiseksi*, kuten jo aikaisemmin totesin, Raamatun mukaan Pyhä Henki on uskovassa (kasteessa saadun) pelastuksen sinetti (Ef 4:30). Tästä sinetistä Herra tuntee omansa. Uskoviille itselleen Pyhä Henki on ”perinnön vakuutena, hänen omaisuutensa lunastamiseksi” (Ef 1:13,14). Näin ollen kasteesta voitaneen puhua pelastuksen tai pelastusvarmuuden sinettinä vain johdetussa merkityksessä.

Kommenttini kohtaan 4: Jos ymmärrän Huovista oikein, hän katsoo, että sanan kautta ihminen saa Pyhän Hengen lahjan ja uudestisyntyy Jumalan lapseksi, mutta sanan kautta kasteessa Pyhä Henki

² *Perfektin* merkitys on kreikan kielessä resultatiivinen eli se ilmaisee nykyhetken tilannetta, joka on seurausta aikaisemmasta tapahtumasta, näissä tapauksissa kasteesta.

³ Poikkeuksen tästä muodostavat vain pelastushistorian kaksi ainutkertaista poikkeustapausta: Samarian herätys (Apt 8) ja Corneliuksen perhekunnan kääntymys (Apt 10). (Ks. tarkemmin kirjastani ”Pelastuksesta osalliseksi”, luku 3.3. Apostolien tekojen kaksi ainutkertaista tapausta, s. 79–83.)

täydentää uudestisyntymistä pelastamalla myös ihmisen aineellisen ruumiin, tai ainakin kasteen vesi on sinettinä, josta sekä kastettava että seurakunta näkevät, että hän on pelastettu. Henkilökohtaisesti ajattelen, ettei ihmistä voi pelastaa osina eikä osittain. Kuolemaansa saakka ihminen on yksi kokonaisuus. Hän joko on pelastettu tai hän ei ole pelastettu.

Samantapaisia ajatuksia, kuin mitä Harri Huovinen esittää *Luterilaisten tunnustajien käsityksenä sanan ja kasteen funktiosta uudestisyntymisessä*, löytyy myös niin sanotun luterilaisen puhtasoppisuuden ajan teologeilta ja amerikkalaiselta Missouri-synodin (normaali)dogmaatikolta Franz Pieperiltä.⁴

Raamatussa ja Tunnustuskirjoissa Sana ja kaste ovat kaksi eri armonvälinettä, vaikka kasteessakin sana on elimellisenä osana. Sana ei korvaa kastetta pelastuksen välineenä. Kummallakin, sanalla ja kasteella, on omat tehtävänsä ihmisen pelastumisessa. Lyhyesti sanottuna: sana lupaa syntien anteeksiantamuksen, Pyhän Hengen lahjan ja pelastuksen kasteessa, ja kaste antaa kaiken sen, minkä sana lupaa. Toisin sanoen sanan avulla Pyhä Henki kutsuu ja vetää ihmistä pelastukseen ja kasteelle, ja kasteessa Kolmiyhteinen Jumala pelastaa hänet.

Luterilaisessa pelastuksen teologiassa kaksi eri armonvälinettä, sana ja kaste kuuluvat yhteen. Niitä ei saa erottaa toisistaan, mutta ei myöskään samaistaa eikä käyttää toistensa vastineina (distinction but not separation). Sana ja kaste eivät korvaa toisiaan uudestisyntymisen ja pelastuksen välineinä. Jos niin ajattelemme, ajattelemme Raamatun ja Tunnustuskirjojen vastaisesti.

Niin kuin ihmisen pelastamisessa Jumala käyttää kahta eri armonvälinettä, sanaa ja kastetta, niin myös niiden kautta Pyhän Hengen synnyttämä usko on kaksinainen: Sanan kautta Pyhä Henki saa ihmisen haluamaan pelastusta ja hakeutumaan kasteelle, ja kasteessa Kristus tulee Pyhässä Hengessä asumaan ihmisen sisimpään. Ihmisen tarttumista sanan antamaan lupaukseen voidaan kutsua ”pelastavaksi uskoksi” ja kasteessa saatua uskoa ”pelastetun uskoksi”.⁵

Jos samaistamme keskenään kaksi eri armonvälinettä, sanan ja kasteen, ja niiden tehtävät, ja jos samaistamme sanan kautta ennen kastetta Pyhän Hengen vaikuttaman uskon ja kasteessa lahjoitetun uskon keskenään, emme menettele Raamatun ja tunnustuksemme mukaisesti ja ajaudumme kaste- ja pelastuksen teologiassamme ylitsepääsemättömiin vaikeuksiin

Lainaan tähän kolmesta kohtaa tekstiä kirjastani ”Pelastuksesta osalliseksi”. Ensimmäinen kohta käsittelee ”sanan ja kasteen suhdetta uudestisyntymisessä” (alaluku 2.2.). Toinen kohta puhuu siitä, ”mitä usko on, ja miten se syntyy” (alaluku 4.1.). Kolmas kohta selittää uskon kaksinaisuutta: uskoa ennen kastetta ja uskoa kasteen jälkeen (otteita alaluvusta 4.2.).

⁴ Philipp Melanchthonia, Lutherin läheistä työtoveria, mutta Lutheria hieman nuorempaa, ahdisti erityisesti Lutherin kuoleman jälkeen uskonpuhdistuksen jakaantuminen luterilaiseksi ja reformoiduksi kirkoksi. Niinpä hän oli yhteyden löytämiseksi valmis tinkimään Lutherin pelastuskäsityksestä esim. sakramenttien osalta. Melanchthonin teologista kompromissia on teologiassa kutsuttu myöhemmin hänen etunimeänsä mukailleen ”filippismiksi”.

Uskonpuhdistuksen aikaa seuraava ns. luterilainen puhtasoppisuus seurasi kaste- ja pelastuksen teologiassaan osittain Melanchthonia. Samoin on tehnyt ortodoksisen ajan teologiaan pitäytyvä Frans Pieper ja hänen myöhemmät seuraajansa. – (Lue ns. puhtasoppisuuden ajan ja myöhemmän tunnustuksellisen luterilaisuuden kastekäsityksen perustelut kirjastani ”Pelastuksesta osalliseksi”, luku: ”Kaksi pelastuksen tapaa”, s. 139–153 ja 164–189. Suosittelemme samalla myös kirjani luvun 6.2.5. lukemista sekä koko kuudennen luvun tiivistelmän kertaamista [6.3. Tiivistelmä], s. 202–204.) Huom. Kirja on sponsoroitu ja sen tähden ilmainen. Sitä voi tilata mm. allekirjoittaneelta (postimaksu peritään).

⁵ Pastori Markus Pöyry sanoo käyttävänsä ”pelastavasta uskosta” ja ”pelastetun uskosta” mieluummin ilmaisuja ”kaipaava usko” ja ”omistava usko”, jotka ilman selittämistä jo ilmaisevat, mitä on usko ennen kastetta ja kasteen jälkeen.

1. Sanan ja kasteen suhde uudestisyntymisessä (kirjan sivut 34–35):

Jumalan Pojan ”uudestisyntyminen” on meidän uudestisyntymisemme malli. ”Uudestisyntymisen” prosessissaan Jumalan Poika sikisi Pyhästä Hengestä sanan kautta. Samoin meidän uudestisyntymistämme Jumalan lapsiksi edeltää sikiäminen Jumalan sanan kautta. Itse asiassa lapsesta tulee lapsi, siis ihminen, jo sikiämisen eikä vasta syntymisen hetkellä. Silti ihminen tulee tähän maailmaan vasta syntyessään. Silloin kohdussa kätkössä ollut tulee julki. Sikiämisen hetkeä me emme tarkalleen tiedä emmekä sitä juhli. Sen sijaan syntymäpäivää me juhlimme, koska se on näkyvä ja kaikille selvä. Syntymähetkeen voimme palata, sikiämiseen emme.

Luonnollista syntymää ajatellen sikiäminen ja syntymä kuuluvat yhteen. Syntyminen edellyttää sikiämistä ja sikiämistä seuraa syntyminen. Samoin uudestisyntymistä ajatellen sana ja kaste kuuluvat yhteen. Niitä ei saa erottaa toisistaan, mutta ei myöskään samaistaa eikä tehdä vaihtoehtoiksi. Sana ja kaste eivät korvaa toisiaan uudestisyntymisen välineinä. Jos niin ajattelemme, menettelemme Jumalan sanan vastaisesti. Ajaudumme samalla uudestisyntymisen teologiassamme ylitsepääsemättömiin vaikeuksiin, kuten tulemme tämän kirjan luvussa 6.2.3 näkemään. Uudestisyntymättänsä ihmisen lapsekseen Jumala käyttää aina sekä sanaa että kastetta välineinään, ei vain toista vaan molempia.

Molemmat, sana ja kaste, ovat Jumalan vaikuttavia armonvälineitä. Sana vaikuttaa yksin ilman näkyvää ainetta, ja se on varsinainen vaikuttava tekijä myös kasteessa, sillä kaste ilman sanaa on pelkkää vettä eikä mikään armonväline, mutta sanaan yhdistyneenä se on armorikas kasteen sakramentti, joka saa aikaan ihmisen uudestisyntymisen Jumalan lapseksi (Jh 3:3, 5; Tt 3:5; 1 Pt 3: 21). Myös ehtoollinen muistuttaa siinä kastetta, että Jumalan sana leipään ja viiniin yhdistyneenä muodostaa ehtoollisen sakramentin.

Kaikilla kolmella armonvälineellä, sanalla, kasteella ja ehtoollisella, on sama päämäärä: Kristuksen kirkastaminen meille pelastukseksi. Niillä on kuitenkin myös toisiinsa nähden erilaisia tehtäviä. Eri armonvälineet ovat erilaisia, ja ne tulee ottaa sellaisina, kuin Jumala on ne antanut.

Kristus on asettanut Pyhän kasteen itse kullekin meistä siksi näkyväksi kertakaikkiseksi uudestisyntymisen paikaksi, johon saamme elämämme aikana aina palata. Sanalla Pyhä Henki johtaa meitä lankeemustemme jälkeen, ei uudelle kasteelle, vaan uskomaan uudelleen kasteessa saatuun lahjaan.

Fredrik Gabriel Hedberg kirjoittaa kirjassaan ”Pyhän kasteen puolustus” (sivu 231): ”Molemmissa sakramenteissa on näkyvä osa, jonka välityksellä meille annetaan jumalallisia lahjoja. Jos nyt nämä lahjat olisivat vain hengellisiä, kuten esimerkiksi syntien anteeksiantamus, vanhurskaus, elämä, rauha ja ilo Pyhässä Hengessä ja muuta sen kaltaista, ei olisi oleellista sakramenttien omalaatuisen vaikutuksen ja Jumalan Hengen sanan kautta tapahtuvan armotyön välistä eroa. Itse asiassa baptisismi häivyttää tämän eron täysin. Sehän on sitä mieltä, etteivät *sakramentit* tuo mukanaan eivätkä vaikuta mitään muuta kuin Jumalan Henki muutenkin ilman niitä vain *sanan* kautta vaikuttaa [kursivoinnit MV].”⁶ – Toisin sanoen myös Hedbergin mukaan sana ja kaste ovat todellakin kaksi eri armonvälinettä. Niitä ei saa samaistaa keskenään eikä tehdä vaihtoehtoiksi. Sana ei korvaa kastetta.

2. Mitä usko on, ja miten se syntyy (kirjan sivut 88–90)?

⁶ Hedberg, F.G.: Pyhän kasteen puolustus. SLEY-kirjat Oy. 1989, s. 107.

Pelastuksen lähteenä on Raamatun mukaan Jumalan armo, sen perustana on Kristuksen sovitus- ja lunastustyö (prepositio ”tähden”), sen välineenä on usko (prepositio ”kautta”) ja paikkana kaste (jota ilmentää usein *inessiivi* eli ”kasteessa”).

Apostoli Paavali kirjoittaa:

*Mutta nyt Jumalan vanhurskaus, josta laki ja profeetat todistavat, on ilmoitettu ilman lakia, se Jumalan vanhurskaus, joka **uskon kautta** Jeesukseen Kristukseen tulee kaikkiin ja kaikille, **jotka uskovat**; sillä ei ole yhtään erotusta. Sillä kaikki ovat syntiä tehneet ja ovat Jumalan kirkkautta vailla ja saavat lahjaksi vanhurskauden hänen armostaan sen lunastuksen kautta, joka on Kristuksessa Jeesuksessa, jonka Jumala on asettanut armoistuimeksi **uskon kautta** hänen vereensä – – . (Rm 3:21-25a, KR-38.) [lihavointi MV.]*

Sama on ilmaistu tiivistettynä uskonpuhdistuksen keskeisenä periaatteena näin: me pelastumme ”yksin Jumalan armosta, yksin Kristuksen tähden, yksin uskon kautta”.

Kristillistä uskoa ei oteta, vaan se annetaan. Pyhä Henki on tullut Kristuksen lähettämänä Jumalan sana mukanaan ulos maailmaan kutsumaan ihmisiä sisälle Jumalan valtakuntaan. Apuna kutsu- ja sanankylvötyössään Pyhä Henki käyttää Kristuksen seurakuntaa, sekä yleistä pappeutta että saarnavirkaa. Lain sanalla Pyhä Henki tekee ihmisistä sellaisia, mitä he itsessään ovat, syntisiä ja kadotettuja; evankeliumin sanalla hän tekee heistä sellaisia, mitä he itsessään eivät ole, vanhurskautettuja ja pelastettuja. Toisin sanoen, lain avulla Pyhä Henki ajaa ihmisiä pois Saatanan valtakunnasta; evankeliumin avulla hän kutsuu heitä kasteelle, jossa he pääsevät Jumalan valtakuntaan. Kaste merkitsee kahden eri valtakunnan välisen rajan ylittämistä ja valtakunnan vaihtamista, tulemistä Jumalan valtakunnan kansalaiseksi, tarkemmin sanottuna: uudestisyntymistä Jumalan lapseksi.

Raamatussa usko on kaksinainen: Ensiksi, Pyhä Henki johtaa sanan kautta ihmisen kaipaamaan pelastusta ja ottamaan sen vastaan kasteessa eli tulemaan kasteen kautta sisälle Jumalan valtakuntaan. Pyhän Hengen sanalla aikaan saamaa eli ”siittämää” pelastuksen halua (ks. alalukua 2.3 edellä) Raamattu kutsuu monien muiden nimitysten ohessa myös uskoksi.

Toiseksi, Jumalan valtakuntaan kasteessa uudestisyntyneen pelastetun ihmisen usko ei ole vain turvaamistamme Jumalan sanan lupauksiin, vaan se on ”Jumalan Pojan uskoa” meissä ja meidän olemistamme ”Jumalan Pojan uskossa”: – – *minä elän, en enää minä, vaan Kristus elää minussa; ja minkä nyt elän lihassa, sen minä elän Jumalan Pojan uskossa, hänen, joka on rakastanut minua ja antanut itsensä minun edestäni* (Gl 2:20, KR-38).⁷ Näin ollen pelastetun ihmisen uskossa itse Jumalan Poika on syvimmiltään sekä uskon subjekti että objekti eli sekä se, joka uskoo että se, johon uskotaan.

Uskon kaksinaisuuden taustalla on ilmeisesti myös ihmisen antropologinen kaksinaisuus luotuna ja langenneena. Siksi Raamattu kohdistaa ihmiselle saman usko-käsitteen kautta kahtalaisen todellisuuden, joka kuitenkin ei ole kaksi vaan yksi. Jokainen meistä on samanaikaisesti Jumalan luoma, mutta myös langennut ja syntinen. Lutherin terminologiaa lainaten voisimme sanoa: Kun ihmistä katsotaan *luotuisuuden* perspektiivistä ”ihmisten edessä”, hän ei ole ”pölkky”, vaan itseyden omaava subjekti, jonka tahtoa tai tahtomattomuutta täytyy kunnioittaa. Sen tähden vastoin

⁷ Kiviranta, Simo: Salattu ja ilmoitettu Jumala. Iustitia 21. Suomen teologinen instituutti. Helsinki 2006, s. 13, 14.

ihmisen tahtoa ei pidä ketään kastaa, ihmisen tulee haluta kastetta ja pelastusta. Sen sijaan *langenneisuuden* tähden ja ihmistä Jumalan edessä katsottaessa hän on ”pölkky” eli kuollut rikoksiinsa ja synteihinsä.

Sen tähden ihminen ei voi tehdä mitään positiivista pelastuakseen, vaan hänet liitetään kasteessa Kristuksen kuolemaan ja ylösnousemukseen, että hän Kristuksen kanssa ja hänestä osallisena voisi nousta ylös Jumalan Pojan uskossa tahtomaan Jumalan tahdon mukaisia asioita ja elämään myös uutta elämää Kristuksessa. Luther kirjoittaa: Usko ”on Jumalan työ eikä ihmisten, kuten Paavali opettaa (Ef 2:8). Muut teot hän vaikuttaa meidän kanssamme ja kauttamme, mutta tämän ainoan hän vaikuttaa meissä ja ilman meitä.”⁸

Kasteessa on mukana koko Pyhä Kolmiykseys: Isä Jumala ottaa siinä ihmisen lapsekseen, Poika pukee hänet vanhurskaudellaan ja Pyhä Henki uudestisyntyyttää hänet sekä ottaa hänet asuinsijakseen. Sen tähden kastettuja sanotaan syntyneiksi, ei Pyhästä Hengestä yksinään, vaan Jumalasta (joka työ on kaikille persoonille yhteinen).⁹

Uskon olemuksesta puhumista pidetään hankalana sen tähden, että usko on salaisuus ja Jumala ja taivas ovat ajan ulkopuolella, ikuisuudessa. Totta on, että Jumala, johon me uskomme, on ajan ulkopuolella, mutta yhtä totta on, että me olemme ja teemme työtämme tässä ajassa, emme ajattomuudessa. Meillä on menneisyys, nykyisyys ja tulevaisuus. Raamatun aikakäsitys ei ole tässä aionissa [*αἰών, aioon*, ’maailmankausi’] ajaton, vaan lineaarinen. Tänne aikaan Jumalan antaman ilmoituksen sisältämien lineaaristen tapahtumien selittäminen Jumalan ajattomuudella johtaa turhiin filosofisiin pohdintoihin ja harhaan. Meidän tehtävämme on tutkia Jumalan antamaa ilmoitusta ja taipua sen alle.

3. Ihminen ennen kastetta ja kasteen jälkeen (otteita sivuilta 90–97)

Raamatun mukaan on olemassa ei-uskovia ihmisiä ja uskovia ihmisiä, – körttiläistermiä käyttäkseni – herätyksen tilassa olevia ja pelastettuja; on niitä, joita Pyhä Henki sanan kautta kutsuu, ja on niitä, jotka ovat ottaneet kutsun vastaan ja tulleet evankeliumin johdattamina kastetuiksi, minkä jälkeen Pyhä Henki todistaa heissä heidän oman henkensä kanssa, että he ovat Jumalan lapsia. Olkoonkin, että joskus tämä sisäinen todistus Jumalan lapseudesta voi olla heiltä itseltään kadoksissa.

Harri Huovisen isoisä, Turun arkkhiippakunnan tuomiorovastina toiminut FT ja TT *Lauri Huovinen*, joka on väitellyt uudestisyntymisestä ja kirjoittanut kolme muutakin kirjaa kasteesta, puhuu *uskon kahdesta vaiheesta ja niiden luonteesta*: ”Usko ennen kastetta osoittautuu olevan ikävöivää, pelastusta halajavaa uskoa. – – kasteveden kautta – – ikävöivä usko muuttuu omistavaksi uskoksi, kun se tarttuu Jumalan sille kasteessa lahjoittamaan autuuteen.”¹⁰ Toisessa kastetta käsittelevässä kirjassaan Huovinen sanoo kokoavasti, että ”kaikissa tapauksissa pelastava usko syntyy kasteessa. Siinä me Raamatun mukaan uskon kautta uudestisyntymme Kristuksen ruumiin jäseniksi.”¹¹

Seuraavassa kuvaan tarkemmin uskon kaksinaisuutta eli uskoa ennen kastetta ja kasteen jälkeen:

⁸ WA 6, 530, 16-18. (*Luther, Martti*: Kirkon Baabelin vankeudesta. Valitut teokset II, 433).

⁹ *Svebilus, Olaus*: Martti Lutherin Katekismuksen yksinkertainen selitys kysymysten ja vastausten avulla. LSRV. 1998, s. 174.

¹⁰ *Huovinen, Lauri*: Kasteen lahja elämälle, SLEY. Helsinki 1959, s. 29.

¹¹ *Huovinen, Lauri*: Sanan selvyyteen, SLEY Helsinki 1954, s. 99.

a) Usko ennen kastetta on Pyhän Hengen vaikuttamaa uskoa *sanan kautta*, vaikkei Pyhä Henki *asuu* vielä ihmisessä, koska Pyhä Henki saadaan vasta kasteessa, kuten Raamatusta osoitan ”Pelastuksesta osalliseksi” -kirjassani luvussa 3.2.4. Se on kuultuun sanaan ja sen lupauksiin tarttumista. Olemukseltaan se on Jumalan ”vanhurskauden nälkää ja janoa”. Jeesus lupaa vuorisaarnassaan: *Autuaita ne, joilla on vanhurskauden nälkä ja jano: heidät ravitaan* (pass. fut.) (Mt 5:6). Samoin kirjoittaa Paavali Vanhaan testamenttiin vedoten: *Onhan kirjoitettu: ”Jokainen, joka huutaa avukseen Herran nimeä, pelastuu”* (pass. fut.) (Rm 10:13; Jl 2:32). Niin julistaa myös Pietari helluntaina Joelin kirjaan vedoten: *Mutta joka huutaa avuksi Herran nimeä, se pelastuu* (pass. fut.) (Apt 2:21). Futuurit viittaavat tulevaisuuteen eli edessä olevaan kasteeseen ja siinä luvattuun pelastukseen.

”Usko”, jonka Pyhä Henki saa aikaan sanalla ennen kastetta, ilmenee siis Jumalan (lahja)vanhurskauden *nälkänä ja janona sekä Kristuksen puoleen kääntymisenä*. Taivas onnittelee näitä nälkäisiä ja janoisia autuaiksi jo ennakoivasti, sillä Jumala on luvannut antaa heille kasteessa sen, mitä sana on saanut heidät kaipaamaan. Ihminen on tuolloin jo toivossa (*in spe*) pelastettu, eikä tämä toivo saata häpeään, *sillä omaa olemustaan hän [Kristus] ei voi kieltää* (2 Tm 2:13). Onhan Raamatussa yksi hänen attribuutisista nimistäänkin ”Uskollinen”. Tällainen kastetta edeltävä ”usko” on ojennettu tyhjä käsi, tarttumista evankeliumin lupaukseen kasteesta ja siinä saatavasta pelastuksesta ja Jumalan lapseudesta. Se on sanan kautta Pyhän Hengen aikaan saama pelastuksen halu, ihmisen re-aktio Jumalan aktioon. Se on vielä pelastumattoman suostumista pelastettavaksi.

b) Usko kasteen jälkeen on *pelastetun uskoa*, jonka Pyhä Henki on tuonut tullessaan *asumaan* vanhurskautetun ja pelastetun sisimpään. Se on ”Jumalan Pojan uskoa” (Gl 2:20) ja ”Jeesuksen uskoa” (Ilm 14:12) meissä. Se on Pyhän Hengen ennen kastetta pelkällä sanalla aikaansaaman janoavan uskon täyttymys ja elää Kristuksen evankeliumista. Olemukseltaan pelastetun usko on *vanhurskautta ja rauhaa ja iloa Pyhässä Hengessä* (Rm 14:17, KR-38; Fl 4:7; Jh 14:27).

Kasteessa saatu usko sisältää objektiivisessa mielessä pelastusvarmuuden, mutta myös niin sanotun sisäisen todistuksen: *Te ette ole saaneet orjuuden henkeä, joka saattaisi teidät jälleen pelon valtaan. Olette saaneet Hengen, joka antaa meille lapsen oikeuden, ja niin me huudamme: ”Abba! Isä!” Henki itse todistaa yhdessä meidän henkemme kanssa, että olemme Jumalan lapsia.* (Rm 8:15-16; 2 Kr 1:22; Ef 1:13-14; 4:30.)

Pyhä Henki ja usko syntien anteeksisaamiseen ovat kasteessa tapahtuneen vanhurskauttamisen hedelmä ja seuraus, eivät sen edellytys. Usko ei ole ihmistuote eikä suoritus. Se ei tule ihmisestä, vaan Jumalasta. Raamatun mukaan ihminen ei tule uskoon, vaan usko tulee ihmiseen kasteen lahjana (Gl 3:23-27). Pelastetun usko on Kristuksen asumista hänessä (Kl 1:27).

Ihmisen uudestisyntyminen Jumalan lapseksi on kaksivaiheinen: Se edellyttää ensin (uskon) sikiämistä sanan kautta, ja sitten sanan kautta tapahtuneen uskon sikiäminen johtaa kasteessa tapahtuvaan uudestisyntymiseen, jossa Kristus tulee Pyhässä Hengessä ihmiseen asumaan. Ihminen sikiää ja syntyy Jumalan lapseksi kristologisen mallin mukaisesti eli niin kuin Jumalan Poika sikisi sanan kautta Marian kohtuun ja syntyi ensimmäisenä kristillisenä jouluna ihmiseksi, yhdeksi meistä, niin meidän uudestisyntymisessämme ”uusi ihminen” sikiää ensin sanan kautta meissä ja me synnymme sen jälkeen kasteessa Jumalan lapsiksi Jumalan valtakuntaan.

Ryttlässä 04.04.2020
Matti Väisänen
Veljenne Kristuksessa

P.S.

Minulle rakkaan työtoverin artikkelin kritisoiminen julkisesti on ollut erittäin vaikeaa. Sen tähden kritiikkini julkaiseminen on viivästynyt parilla vuodella.

Siihen ei tarvita mitään profetoimisen lahjaa, kun sanon, että juoksuni maali ei voi olla enää kovin kaukana. Sen jälkeen joudun tekemään tiliä Kaikkivaltiaan edessä kaikista tekemisistäni ja tekemättä jättämisistäni, sanomisistani, mutta myös sanomatta jättämisistäni. Sen tähden en uskaltanut enää vaieta. – Tätäkö Martti Luther tarkoitti käyttämillään sanoilla ”Coram Deo”?

Lisäksi ajattelen, että kritiikkini nousee myös rakkaudesta pastori Harri Huovista ja Lähetyshiippakuntaa kohtaan.

M.V.